

بیمه خسارت فاجعه آمیز

ترجمه: آیت‌اله کریمی

مالی که بدنبال دارند مرگ هزاران انسان را بدنبال داشته و نابودی آثار و بناهای فرهنگی و باستانی را سبب میگردند که اثرات سوء آنها در خاطره مردم بمراتب بیشتر از ارزش مالی خسارات وارده است. سه مورد حوادث اتفاقی و طبیعی فوق‌الذکر نمونه

ریسکهای فاجعه‌بار یا کاتاستروفی می‌باشند. فاجعه‌های اتفاقی و خسارتهای بزرگ ناشی از ریسکهای طبیعی آنهاست هستند که دارای صفات مشخصه زیر باشند. - نسبتاً غیر معمول بوده و در واقع نادر الوقوع هستند. - ناگهانی و غیر منتظره است.

- زندگی انسان را به مخاطره می‌اندازند.

اما نظر فنی و بیمه‌ای نیز کاتاستروف مفهوم خاصی دارد که با صفات مشخصه فوق‌الاشاره مقایسه است. از دیدگاه بیمه کاتاستروف به مبلغ پولی اطلاق میشود که در صورت وقوع فاجعه‌های طبیعی به نسبت خسارتهای بزرگی که در چندین رشته بیمه‌ای پیش می‌آورد بابت خسارت باید پرداخت شود. تلفات جانی و کسانی که در این حوادث جانشان به خطر می‌افتد همچنین احتمال ورشکستگی مؤسسه بیمه جنبه‌های دیگر این فاجعه‌ها می‌باشند و البته حوادث دیگری هست که اگرچه نمیتوان عنوان حوادث طبیعی را به آنها اطلاق کرد ولی از نقطه نظر اثرات مالی و مسئولیت اتفاق فاجعه‌آمیز است مثل Asbestosis^۵، بیماری‌ایدز و امثال آنها. تعهد بیمه‌گران از نقطه نظر اصول و فن بیمه محدود میشود به آن بخش از خسارتهایی که در انواع مختلف بیمه در مقابل حوادث طبیعی پوشش بیمه‌ای به آنها داده شده است که اهم آنها عبارتند از:

- طوفانهای شدید

- آب (سیل، برف، تگرگ)

این مقاله توسط آقای دکتر برونو پیرو در سمینار نظارت کنندگان کشورهای در حال توسعه در کشور اکوادور ارائه گردید که بدلیل اهمیت آن بفارسی برگردانده شده است.

۱- مقدمه

وقتی ما در مورد ریسکهای طبیعی صحبت می‌کنیم باید از خود سؤال کنیم که کدامیک از این ریسکها ممکن است که یک فاجعه باشد، پس باید در درجه اول استنباط صحیحی از مفهوم Catastroph داشته باشیم. در این رابطه مثالهای زیر مواردی را که ما میخواهیم در مورد آنها بحث نمائیم، روشن مینمایند. - در اگوست سال ۱۹۸۶ بیش از یکهزار و هفتصد نفر در اثر آتشفشان و استنشاق دی‌اکسید کربن در کامرون جان خود را از دست دادند.

- در اکتبر سال ۱۹۸۷ در سواحل اروپای شرقی طوفان شدیدی از خلیج ویسکایا بطرف نروژ آغاز شد اگرچه تعداد قربانیان حادثه زیاد بود ولی میزان خسارت پرداختی بیمه‌گران به دو میلیارد بالغ گردید. - در سال ۱۹۷۶ زلزله شهر تانگشان^۶ واقع در کشور چین را بکلی ویران کرد و این حادثه دلخراش ۲۵۰۰۰۰ نفر را بکام مرگ فرو برد.

سه مورد فوق نمونه‌هایی از حوادث ناشی از قوه قهریه بودند که در مثال اول آتشفشان گاز دی‌اکسید کربن خسارت مالی نداشت تنها خسارت جانی را باعث گردید. در مثال دوم قسمت اعظم خسارت طوفان شدید و باد خسارت مالی بود و بالاخره در مثال آخری میزان خسارت وارد هم از نظر جانی و هم از نظر مالی بسیار بالا بوده است. لازم است گفته شود که حرارتی از این قبیل صرف نظر از خسارات

- زلزله

- آتش‌فشان

دیگری نیز از اثرات قدرت و شدت آتش‌فشان (سرعت باد) داشته باشیم این اطلاعات را باید از تجزیه و تحلیل خسارتهائی که از حوادث طوفان ناشی شده است بدست آورد و در نهایت این اطلاعات زمانی مفید و مورد استفاده خواهد بود که شرایط بیمه ثابت بوده و براساس تورم تعدیل شده باشد. همینطور هم باید اصلاحات و تعدیلاتی متناسب با تغییرات نوع ساختمان و محتویات آنها و افزایش مبالغ بیمه شده صورت گیرد.

نمودار شماره ۲ (برای ریسکهای ساده) ارتباط موجود بین نسبت شدت فاجعه (در ارتباط با ارزش ساختمان) و سرعت باد را نشان میدهد. حق بیمه تقریبی ریسک را میتوان از اطلاعات بدست آمده (تواتر + شدت تخریب) بدست آورد. احتمال دارد حق بیمه دریافتی در مقایسه با اثرات نهائی حوادث که بسیار عظیم است پائین باشد و مدت مورد مطالعه برای خطرات سیل کوتاهتر از آن باشد که میتوان یک آمار کامل برای تناوب و فرکانس خطر جهت محاسبه حق بیمه بدست آورد. به این جهت و بمنظور رعایت حد امنیت و احتمال تغییرات و نوسانات مبلغ معینی به حق بیمه اضافه میشود که علاوه بر موارد فوق‌الذکر دلایل دیگری هم دارد. مانند اینکه چه کسی می‌تواند تضمین نماید که وضعیت آب و هوا در دراز مدت بهمان وضع زمان مورد مطالعه ادامه داشته باشد و یا اینکه براساس مطالعات علمی تأیید شده حد متوسط درجه حرارت جوی زمین در حال افزایش است که باید در محاسبات دراز مدت مدنظر قرار گیرد ممکن است در آینده شاهد طوفانهائی با تواتر و شدت بیشتری باشیم.

محاسباتی که قبلاً به آنها اشاره شد باید برای محاسبه و برآورد حق بیمه خطر زلزله نیز بکار گرفته شود. تجزیه و تحلیل حق بیمه ریسک سیل و سیلابها نسبتاً مشککتر است زیرا از یک طرف خطرات این گونه حوادث بیشتر است در نتیجه مبالغی که به حق بیمه اصلی اضافی میشود نیز بیشتر خواهد بود و بیمه‌گذار احتمالاً مایل به پرداخت چنین حق بیمه سنگینی نیست و از طرف دیگر ریسکهای وجود دارد که زمان وقوع مجدد آنها بسیار طولانی است و میزان

میزان خسارت بستگی به تعداد بیمه‌نامه‌ها و مبلغ بیمه شده برای موارد بیمه‌ای در یک منطقه، و همچنین به وسعت پوشش بیمه، بزرگی و عظمت فاجعه و در نهایت به پیراکنندگی ریسکهای بیمه‌شده از نظر جغرافیائی دارد. در این مطالعه ما سعی میکنیم که بررسی خود را تنها به رشته بیمه آتش‌سوزی محدود نمائیم.

۲- دواصل و موضوع اساسی

در اینجا فرض ما بر این است که صنعت بیمه براساس اصول اقتصادی و بازرگانی که اساس فعالیت‌های اقتصادی بخش خصوصی است عمل میکند بنابراین مؤسسات بیمه در مقابل ارائه پوششهای متنوع خود ما به ازایی دریافت میدارند که حق بیمه‌نامه‌میده میشود در نتیجه حق بیمه ریسک باید براساس اطلاعات و نیازهای بازار در دراز مدت محاسبه گردد (با افزودن مبلغی بابت تغییرات و نوسانات در میزان هزینه‌ها و خسارات و غیره). حال اولین سؤالی که به ذهن می‌آید اینست که آیا ما قادر هستیم که حق بیمه ریسک را محاسبه و تعیین نمائیم؟

دومین موضوع با عواقب و نتایج مالی یک فاجعه مصیبت بار ارتباط پیدا میکند که تعهد یک شرکت بیمه در دنیا در مقابل این حوادث چقدر است؟ در مورد اول و با در نظر گرفتن این امر که حق بیمه ریسک محصول دو عامل برآمد و میزان خسارت احتمالی است، بنابراین ما باید بتوانیم هر دو عامل را پیدا کنیم، تا حداقل به یک محاسبه تقریبی قادر باشیم برای سادگی و درک بیشتر مطلب ما خطر طوفان در ایالات متحده را در نظر میگیریم. این خطر از سال ۱۸۹۹ مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. از سال ۱۸۹۹ تا سال ۱۹۸۵، ۱۳۸ مورد حادثه طوفان شمارش و ثبت شده که نمایانگر میانگین ۱/۷ مورد در سال است و مسافتی که حدود ۴/۸۰۰ مایل از نگراس (Texas) تا ماین (Maine) را شامل میشود. جدول شماره یک نحوه توزیع حوادث فوق‌الذکر را با توجه به شدت و محل وقوع حادثه نشان میدهد. علاوه برگردآوری اطلاعات با هواشناسی باید اطلاعات

این جهت باید بین شرکتهای مستقیم صادرکننده بیمه و شرکتهای بیمه انکائی و نظام جهانی بیمه تفاوت فائل شویم .

بدین منظور از شرکتهای بیمه مستقیم که صادرکننده بیمه نامه برای ریسکهای ساده در ایالات متحده شروع می کنیم اگر این شرکت بیمه سابقه طولانی فعالیت در بازار دارد تخمین و برآورد های آن بر اساس تجربیات گذشته خود مؤسسه است و اساس پرتفوی فعلی او بر

خسارتی که احتمالاً " باید بیمه گران بپردازند . کمتر از حق بیمه همان پرتفوی خواهد بود . تجربیات برنامه ملی بیمه سیل به مشکلات تهیه یک پوشش جامع و کامل بیمه ای را که از نقطه نظر تجاری قابل توجیه بوده و شامل اطلاعات کافی از ریسکها و اندازه گیری های قابل پیش بینی باشد نشان میدهد . دومین موضوع اصلی آنست که شدت و میزان آتش سوزی نظام بیمه باید آنرا پوشش دهد تا چه میزان خواهد بود ؟ از

نمودار شماره یک

طوفان شدید	شدت						منطقه
	جمع	۵	۴	۳	۲	۱	
۳							
۵۶	۱۳۸	۲	۱۳	۴۱	۳۳	۴۹	از تگزاس تا مابین
۱۴	۳۲	۰	۶	۸	۹	۹	تگزاس (TX)
۶	۱۳	۰	۴	۲	۳	۴	(شمال)
۲	۶	۰	۱	۱	۲	۲	(مرکز)
۶	۱۳	۰	۱	۵	۴	۳	(جنوب)
۱۱	۲۱	۱	۳	۷	۵	۵	لوئیزیانا (LA)
۵	۷	۱	۰	۴	۱	۱	می سی سی پی (MS)
۴	۹	۰	۰	۴	۱	۴	آلاباما (AL)
۲۱	۵۱	۱	۵	۱۵	۱۴	۱۶	فلوریدا (FL)
۵	۲۰	۰	۰	۵	۶	۹	(شمال غربی)
۰	۸	۰	۰	۰	۷	۱	(شمال شرقی)
۸	۱۶	۱	۲	۵	۳	۵	(جنوب غربی)
۱۰	۲۴	۰	۳	۷	۱۰	۴	(جنوب شرقی)
۱۰	۵	۰	۰	۰	۴	۱	جورجیا (GA)
۳	۱۳	۰	۱	۲	۴	۶	کارولینای جنوبی (SC)
۸	۲۱	۰	۱	۷	۳	۱۰	کارولینای شمالی (NC)
۱	۳	۰	۰	۱	۱	۱	ویرجینیا (VA)
۰	۱	۰	۰	۰	۱	۰	مریلند (MD)
۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱	نیوجرسی (NJ)
۴	۷	۰	۰	۴	۰	۳	نیویورک (NY)
۳	۶	۰	۰	۳	۱	۲	کانکتیکت (CT)
۳	۴	۰	۰	۳	۱	۰	ردایلند (RI)
۲	۵	۰	۰	۲	۱	۲	ماساچوست (MA)
۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱	نوهامپشایر (NH)
۰	۴	۰	۰	۰	۰	۴	مابین (ME)

و ارزیابی ریسک برای بیمه‌گر اتکائی بمراتب دشوارتر از بیمه‌گر مستقیم و صادرکننده بیمه‌نامه است زیرا اطلاعات او نسبت به بیمه‌گر مستقیم کمتر است. دوره حل عمده جهت تأمین پوشش برای بخشی که پوشش اتکائی ندارد امکان‌پذیر است؛ یکی اینکه شرکت مربوطه کلیه تعهدات خود را کاهش دهد (فعالیت خود را پائین آورد) دیگر اینکه در بازارهای اتکائی واگذاری مجدد بدنبال اخذ پوشش اتکائی مورد نیاز خود باشد. اکنون به بررسی نتایج مطالعه‌ای که در زمینه دو فاجعه طوفان که هرکدام خسارتی بالغ بر ۷ میلیارد دلار را بار آوردند می‌پردازیم.

این مطالعه توسط سازمان All Industry Research

Advisory Council تحت عنوان Catastrophic

"Loss" انجام گرفته و در سال ۱۹۸۶

به چاپ رسیده است. این گزارش نحوه تأمین و پرداخت

خسارت ۷ میلیارد دلاری دو حادثه طوفان توسط

سیستم بیمه‌ای را نشان داده و اثرات و نتایجی را

که بار آوردند مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد.

مطالعه بر این اساس استوار است که دو حادثه

طوفان در تابستان سال ۱۹۸۴ بوقوع پیوسته و هر

کدام عامل ایجاد خسارتی بالغ بر ۷ میلیارد دلار

گشته است. اولین حادثه در نرگس، لوئیزیانا و فلوریدا

و دومین حادثه در فلوریدا، نیویورک، کانیکتیکت،

ماساچوست و ماین بوقوع می‌پیوندد. مسیر اولین

حادثه همان خط سیر طوفان آلیس بود که در سال

۱۹۸۳ اتفاق افتاده بوده با این تفاوت که از طوفان

آلیس قدرت بیشتری داشت. دومین حادثه مشابه

طوفان دونا بود، که در سال ۱۹۶۰ اتفاق افتاد و

فلوریدا و نیویورک را دربرگرفت. بیمه‌گران مستقیم

در درجه اول و بیمه‌گران اتکائی در درجه بعدی این

خطر که قربانیان واقعی پرداخت خسارت بودند تحقیق

زیر را ارائه می‌دهند:

– ۴۴۸ شرکت بیمه مستقیم از آمریکا و ۶۶۴ شرکت

خارجی بطور مستقیم و غیر مستقیم در ریسک مورد

مطالعه مشارکت داشته‌اند.

– تقریباً ۵۷ درصد از کل خسارت به مؤسسات

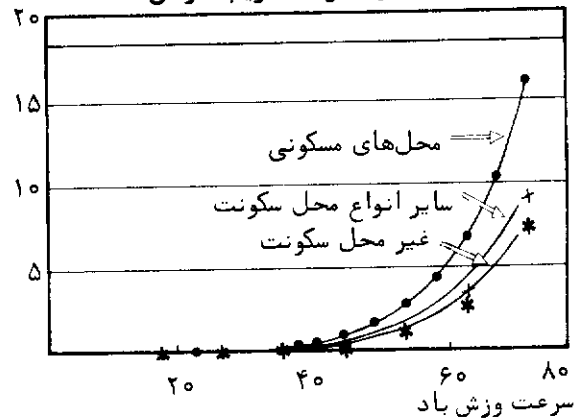
و شرکتهای آمریکائی، ۲۹ درصد شرکتهای انگلیسی

(۱۵ درصد بیمه‌گران لویدز) ۹ درصد سایر کشورهای

تجربه حاصل از فاجعه‌ها و حوادث طبیعی گذشته استوار است. بدون شک این شرکت از حادثه طوفانهایی خیلی شدید و سخت متأثر نخواهد شد زیرا از یک طرف احتمال وقوع چنین طوفانی کم و نادر و از طرف دیگر درجه احتمال اینکه این شرکت تحت تأثیر آن قرار گیرد نیز پائین می‌باشد (زیرا اگر چنین حادثه‌ای قبلاً اتفاق افتاده باشد نباید دیگر شرکتی برجای مانده باشد. البته ما باید بین شرکتهای محلی و شرکتهایی که در تمام نقاط ایالات متحده فعالیت می‌نمایند تمیز قائل شویم ولی برای همه آنها یک سؤال پیش می‌آید و آن اینکه: بزرگترین خسارتی که بر پرتغوی موجود آنها وارد خواهد شد چقدر خواهد بود تا چه میزان از آنرا باید و میتوانند خود تحمل کرده و بپردازند. بطور کلی و عموماً "شرکت بدترین وضعیت و شدیدترین سیلی را که جاری شده و یا احتمال وقوع آن می‌رود در نظر گرفته و بر آن اساس تعهدات خود را محاسبه مینماید. در قدم بعدی شرکت تصمیم می‌گیرد که تا چه میزان و به چه نسبتی از خسارت را با توجه به قدرت و توان مالی خود میتواند بحساب خود بپردازد و برای مبلغ باقیمانده پوشش مازاد خسارت از بیمه‌گران اتکائی کسب مینماید.

فرض کنیم که کلیه بیمه‌گران اتکائی توان پرداخت تعهدات پیش‌بینی شده خود از خسارت را داشته باشند حال اگر میزان خسارت بیشتر از مبلغی باشد که پیش‌بینی شده برای مابه‌التفاوت پوشش اتکائی وجود نخواهد داشت. این نوع مشکلات برای بیمه‌گران اتکائی نیز بهمان طریق مطرح می‌باشد، امکان برآورد

نمودار قدرت تخریب طوفان

و کارهای سختی مواجه می‌باشند. در روزهای ۱۵ و ۱۶ اکتبر سال ۱۹۸۷ طوفان عظیمی در اروپا بوقوع پیوست که در نتیجه آن به صدها هزار بیمه‌نامه از کشور انگلیس و فرانسه مربوط میشد و چنان وضعیت دشواری بوجود آورد که حتی با استفاده و استمداد از کلیه کارشناسان و متخصصان جهت ارزیابی خسارات، صرفنظر از اشکالات و هزینه‌های زیاد، کار بررسی و کارشناسی پرونده‌ها ماهها به طول کشید، ریسکهائی که رقم آنها پائین بود (تا ۱۰۰۰ دلار) خیلی ساده و بدون تشریفات حتی بدون بازدید و بررسی پرداخت شد. البته عدم دقت کافی و پخش این مطلب که بهر حال بیمه خسارات را خواهد پرداخت باعث گردید که رقمهای غیر قابل باوری را بعنوان ادعای خسارت عنوان شود و گاهی از اوقات سهم بیمه‌گذار از خسارت نیز توسط شرکتهای بیمه پرداخت گردد. این تجربیات که در مورد خسارتهای ناشی از حادثه طوفان بسیار متداول است در مورد بقیه حوادث طبیعی و قوه‌قهریه کمتر صادق است. مثل زلزله شیلی، مکزیک و سان-سالوادور که این مطلب بوضوح مشاهده گردید زیرا ارزیابی و تسویه این خسارتهای بدلیل پیچیده بودن و بالا بودن رقمهای آنها با دقت و بررسی بیشتر توأم بود و با صرف وقت بیشتر آنها توسط کارشناسان و متخصصین انجام پذیرفت. در این نوع خسارتهای امکان خطا و اشتباه به دلیل وجود شرایط سخت در بیمه‌نامه و فرانشیز و سهم بیمه‌گی حداقل می‌باشد و علاوه بر این هزینه تعمیر موارد آسیب دیده در لحظه وقوع حادثه غیر قابل پرداخت بوده و قیمت‌های بعد از حادثه در میزان خسارت تأثیری نمی‌گذارد.

۲-۳- استخدام و استفاده از کارشناسان و ارزیابان خارجی که دارای تجربیات جهانی و بین‌المللی در رشته بیمه باشند میتواند مفید و مشرثر باشد بشرطی که اینگونه افراد با خصوصیات و فرهنگ و عرف و اخلاق و حتی زبان محلی آشنائی داشته باشند. ریسک ممکن است ریسک پیچیده‌ای باشد و معمولاً "محصولات و فرآورده‌های کشورهای خارجی هستند که دچار خسارت شده‌اند که یا باید تعویض شوند و یا اینکه قطعات بدکی آنها از خارج خریداری و وارد شود با دخالت و ارزیابی کارشناسان خارجی امکان دارد که میزان

سال چهارم شماره دوم

اروپا و ۵ درصد بقیه به سایر کشورهای دیگر تعلق داشته است.

- بیمه‌گران مستقیم آمریکائی ۱۳ درصد از سرمایه خالص خود و بیمه‌گران اتکائی یک سوم سرمایه خالص خود را از دست میدهند.

- ۱۱ درصد از بیمه‌گران مستقیم آمریکائی و ۱۴ درصد از بیمه‌گران مستقیم خارجی حدود ۵۰ درصد از سرمایه را از دست داده و ۲۸ شرکت بکلی ورشکست میگرددند.

- احتمال دارد که تعدادی از بیمه‌گران مستقیم قادر به پرداخت سهم خود از خسارت نباشند که این حالت وضعیت بیمه‌گران مستقیم را پیچیده‌تر می‌نماید. اگرچه این مطالعه براساس مقروضات و آمار و اطلاعات حقیقی استوار است ولی قادر به جوابگویی خیلی از سؤالات نیست بطور مثال نمیتواند روشن نماید که با چه سرعت و در چه فاصله زمانی سیستم بیمه‌ای قادر به پرداخت سهم خود از خسارت می‌باشد و در بازار اتکائی مجدد لندن چه وضعیتی پیش خواهد آمد. تجربه‌ای که حادثه طوفان آلیس در اختیار ما می‌گذارد اینست که خسارت طوفان با رقم ۷ میلیارد دلار سیستم را به سختی تحت تأثیر قرار داده، بدنبال خواهد داشت که هم اکنون در مورد حادثه طوفان بتسی که در سال ۱۹۶۵ بوقوع پیوست مشاهده نمائیم. خلاصه کلام آنکه در بازارهای بیمه‌ای پیشرفته که یکی از آنها ایالات متحده آمریکا است صنعت بیمه در رابطه با ریسک طوفان که در مقایسه با ریسک زلزله از تناوب و تواتر بیشتری برخوردار می‌باشد از جهت توزیع خسارت محدودیتهای بیشتری دارد در واقع تعیین محل این محدودیتهای بسیار دشوار است و واقعیت امر اینست که تنها با فعالیت و اقدامات صنعت بیمه نمیتوان با آن مقابله کرد.

۳- بعضی از ویژگیهای بیمه خطرات طبیعی

۳-۱- همانطوریکه قبلاً بیان گردید همزمان با یک حادثه خطرناک تعداد زیادی از مردم بیمه شده هم دچار ضایعه و زیان میشوند. مسئولین بررسی و پرداخت خسارت ریسک از لحظه اطلاع و دریافت خبر وقوع حادثه تا زمان پرداخت خسارت با مشکلات

و مؤسسات آسیب دیده خطرات جانی مستقیم نیز برای افراد ندارد توسط مقامات سطح بالای کشور ممنوع الورد اعلام شده و برای ورود و بازدید از آنها مجوز ویژه‌ای مورد نیاز است. در این گونه مواقع معمولاً "پیدا کردن کارگرو مواد اولیه جهت تعمیرات فوق العاده مشکل بوده و برنامه بازسازی و راه اندازی با توجه به اولویت‌های ویژه توسط مقامات ذیربط تعیین و جهت اجرا اعلام میگردد. تحت این شرایط از سرگیری و شروع سریع و مجدد تولید حتی برای مؤسساتی که بهترین امکانات و منابع برای آنها متصور است غیر ممکن میگردد و پوشش بیمه آتش سوزی نیز تحت تأثیر ریسک مربوطه قرار میگیرد.

حوادث طبیعی و فاجعه آمیز گاهی اوقات حتی گریبانگیر بیمه گذاری میگردد که از حادثه آسیب ندیده اند ولی بدلیل قطع برق و آسیب دیدگی سیستم‌های الکتریکی و تأمین آب دچار قطع فعالیت و تولید میشوند و پوشش بیمه عدم النفع برای جبران خسارات فوق الذکر مطرح می شود. در بعضی از موارد قطع تولید و توقف فعالیت تهیه کننده مواد، تأسیسات و ماشین آلات کارخانجات واحدهای صنعتی و اقتصادی در اقصی نقاط دنیا که از مرکز حادثه دور هستند نیز تحت تأثیر قرار داده و فعالیت آنها را نیز متوقف می کند بطور مثال قطع تولید و فعالیت تأمین کننده کالاهای واسطه‌ای و مواد اولیه زاپنی که مورد نیاز کارخانه دیگر در استرالیا است باعث توقف تولید و فعالیت کارخانه استرالیایی میشود. بنابه دلایلی که به آنها اشاره شد افت بیمه عدم النفع یکی از پوششهای بسیار حساس بیمه‌ای است که بیمه‌گر صادرکننده پوشش باید در ملاحظات خود و ارزیابی ریسک مشخصات و ویژگیهای کامل مورد بیمه را مدنظر قرار داده و در تعیین نرخ و شرایط پوشش دقت کافی میدول دارد. همین بررسیها باید در مورد تعیین سهم نگهداری و میزان واگذاری قراردادهای اتکائی که مورد توجه قرار گرفته و با توجه به جوانب امر و دقت کافی حدود پوشش مشخص میگردد.

۳-۴- اکنون ما به بحث دیگری رسیدیم که درباره متخصصین و کارشناسان قراردادهای اتکائی است. باید فکر خود را در مورد وضعیت خطرناکی که سالها پیش در مورد قراردادهای بیمه آتش سوزی خود را

خسارت کاهش یابد ولی ارزیابان خارجی باید ضمن ایجاد هماهنگی های لازم تعیین نمایند که تا پایان عملیات بر تسویه خسارات نظارت داشته و همکاری نمایند.

مدیران ریسک و افرادی از مؤسسه خسارت دیده در درجه بعدی از اهمیت قابل توجهی برخوردار می باشند زیرا افراد فوق الذکر با تأسیسات و ماشین آلات و ابزار و لوازم آشنائی داشته می توانند کمک فکری مهمی را ارائه نمایند زیرا ممکن است آنها برای مواقعی که مورد بیمه دچار حادثه شده و خسارت می بیند طرحها و نقشه های مفید و قابل اجرائی داشته باشند که این کمک آنها میتواند از مدت زمان وقفه در فعالیت مؤسسه زیان دیده کاهش دهد.

۳-۳- با توجه به توضیحات فوق الذکر در مورد ریسکهای طبیعی به موضوعی می رسیم که احتیاج به توجه و بررسی دارد و باید به آن پرداخته شود. مسلماً هر واحد اقتصادی و صنعتی نیازمند پوشش عدم النفع در صورت قطع تولید در مقابل خطرات طبیعی و فاجعه آمیز است. اما مشکل فقط در زمان تحقق خطر که دارای پوشش بیمه‌ای برای خطرات طبیعی می باشد خود را آشکار می سازد. معمولاً تعهدات بیمه‌گر در بیمه عدم النفع به هنگام قطع فعالیت تولیدی واحد صنعتی و مؤسسه اقتصادی و بیکاری کارگران آنها در نتیجه وقوع خطر آتش سوزی شروع می گردد. اما در چنین موردی بجز بخشی آسیب دیده، بقیه قسمتها و بخشها و فعالیتهای جانبی فعال هستند و معمولاً پس از وقوع چنین حادثه‌ای و بحض توقف تولید پرسنل و مواد اولیه کافی در دسترس موجود است تا بلافاصله عملیات تعمیر و تعویض قطعات آسیب دیده شروع شده و در اسرع وقت ممکن تولید از سر گرفته شود. متأسفانه این شرایط برای خطرات طبیعی و فاجعه آمیز وجود ندارد زیرا بحض وقوع اینگونه حوادث اوضاع همیشه بهم ریخته و آشفته میباشند و امکان هر نوع عمل و حرکتی که بتوان سربعا عملیات بازسازی و راه اندازی شروع کرد وجود نخواهد داشت. گاهی اوقات مناطقی که دچار خسارت و آسیب شدیدی شده اند توسط مقامات مسئول ممنوع الورد اعلام میشود و حتی دیده شده که بعضی از کارخانجات

مازاد سرمایه عمدتاً " از موارد بیمه واحدهای صنعتی تأمین میشود که غالباً " در مقابل خطرات طبیعی و فاجعه آمیز پوشش دارند و بقیه پرتفوی که قسمت اعظم فعالیت را تشکیل میدهد و کمتر دارای پوشش حوادث طبیعی است جزء سهم نگهداری شرکت قرار میگیرد . نکته دوم اینکه ذخائر احتیاطی برای ریسکهای صنعتی در جایی که رقابت شدید حاکم است کمتر از پرتفوی تعرفه‌ای کاهش نشان میدهد .

ترکیب این عوامل با همدیگر را پیش روی بعضی از شرکتها قرار میدهد که آنها پس از وقوع حوادث فاجعه آمیز ارقام ناخالص (Gross) عملیات خود منفی نشان دهند درحالی که نتیجه خالص عملیات آنها دارای مانده مثبت است . مابه‌التفاوت آنرا چه کسی میپردازد ؟

این حقایق گویای مسئولیتی است که در رابطه با قراردادهای اتکائی وجود دارد . بیمه‌گران اتکائی مایل نیستند و نمی‌توانند ظرفیت اتکائی اتوماینت خود را بدون دردست داشتن اطلاعات و آمار شرایط واقعی از پرتفوی مورد پوشش (حق بیمه) آن را تعیین کرده و ارائه دهند . راه حل واقعی برای حل این مشکل منظور نمودن ارقام اضافی برای احتمال تغییرات قراردادهای آتش سوزی و افزایش ذخائر احتیاطی برای خطرات فاجعه آمیز میباشد . اساس تعیین میزان واگذاری باید بر مبنای ارزش موارد بیمه‌ای بوده و تعهدات و مسئولیت‌ها برای خطرات فاجعه آمیز بر اساس نوع پوشش بیمه‌ای و منطقه جغرافیایی تعیین گردد . در درازمدت قراردادهای اتکائی باید بر اساس اطمینان و اصل همکاری متقابل بین طرفین قرارداد تنظیم شود و هیچیک از مسائلی که در بالا بدانها اشاره گردید نباید باعث خدشه دار شدن اصول فوق‌الذکر شود .

۳-۵- تا اینجا ما درباره حق بیمه ریسکهای طبیعی بحث کرده‌ایم و نهایتاً " به این نتیجه رسیدیم که بخش عمده حق بیمه اینگونه ریسکها باید برای جبران خسارات احتمالی آینده بطور جداگانه ذخیره شود و در این رابطه توصیه کوچکی هم هست که مستقیماً " به مقامات مسئول و سازمانهای نظارتی مربوط می‌شود :

اولاً " بیمه ریسکهای طبیعی و قوه قهریه تنها

آشکار ساخت متمرکز سازیم وضعیتی که بیمه‌گران اتکائی بعد از بروز حادثه متوجه شدند تا چه اندازه در مقابل یک حادثه از تعداد بیمه‌نامه‌های مختلف و قبولیهای مکرر از شرکت‌های گوناگون و از کشورهای مختلف از طریق قراردادهای اجباری و اختیاری و مازاد خسارت تعهد دارند و این حقیقت که ارزیابی و تخمین میزان تعهد برای بیمه‌گران اتکائی قبل از وقوع حادثه و تحقق خطر بدلیل هدف اصلی عملیات اتکائی که توزیع جهانی ریسک نامیده میشود فوق‌العاده دشوار است و سرانجام نتیجه مثبت قرارداد خود را حداکثر در پایان دو سال سود و تلفی می‌نمودند .

امروز این حقیقت روشن گردیده که طبیعت ریسکهای آتش سوزی با طبیعت خطرات طبیعی و فاجعه آمیز بکلی جداست قسمت اعظم حق بیمه حوادث طبیعی و فاجعه آمیزی که دارای تواتر و تناسب یکپوخت نیستند مانند سیل و زلزله باید بعنوان ذخیره نگهداری شود و حساب عملیات این نوع ریسکها از ریسکهای آتش سوزی مجزا شده و برای هر کدام حساب عملیاتی جداگانه‌ای در نظر گرفته شود . با بکارگیری این سیستم جداسازی حسابهاست که شرکتها میتوانند منافع و سود خود را بطور نسبی به حقیقت نزدیک نمایند . اینک مسلم شده است که تداخل ریسکهای فاجعه - آمیز در بیمه‌نامه‌های آتش سوزی قراردادهایی را دچار تغییرات و نوسانات غیرعادی کرده است . این مشکل هنوز در مورد تعیین حق بیمه خطرات بیمه‌نامه اصلی بر طرف نشده و در مذاکرات طرفین قراردادهای اتکائی برای تعیین شرایط قرارداد بحث‌های زیادی را موجب میشود . یکی از مسائل عمده در فعالیت اتکائی مثبت بودن نتیجه خالص عملیات است ولی زمانیکه نوسانات در پرتفوی ناخالص وجود داشته باشد این نوسانات و تغییرات خودبخود و عیناً " به واگذاریهای اتکائی منتقل نمیشود .

این مسئله در مورد زلزله شیلی ، مکزیک و سال - سالوادر خود را نشان داد ، بیمه‌گران اتکائی قراردادهای سهمی^۷ بین ۸۰ تا ۹۰ درصد خسارات زلزله‌های فوق‌الذکر را پرداختند . در اینجا دو نکته دیگر باید مورد توجه و بررسی قرار گیرد .

نکته اول اینکه حق بیمه در قراردادهای اتکائی

۴- توصیه‌هایی از نقطه‌نظر بیمه‌ای

مکرر دیده شده که بمنظور کاهش در هزینه پوشش (حق بیمه) فرانشیزی منظور میشود. بعنوان یک اصل و قاعده کلی اینگونه کاهش در حق بیمه بالا است. ارزیابی و بررسی اطلاعات و آمار و ارقامی که از حوادث زلزله‌های مختلف بدست آمده نشان میدهد که در مقابل درصدی از فرانشیز از مبلغ بیمه شده ۵ درصد تخفیف در حق بیمه ریسک مجاز است (البته کاهش برای سورشارژ به همان نسبت نخواهد بود) فرانشیز در بیمه‌نامه بعنوان یک هزینه و ارزش مطلق قلمداد شده و در ارتباط با ارزش کلای بیمه شده تلقی نمیشود بخاطر همین موضوع در مواردی که میزان تورم بالا است فرانشیز اثر خود را از دست میدهد. نکته مثبت و اثر مفید فرانشیز کاهش هزینه‌های اداری بیمه‌گر و کاهش تعداد بیمه‌نامه‌هایی که در اثر حادثه مورد بیمه دچار خسارت میشوند میباشد. فرانشیز گاهی اوقات نیز بطور درصد و یا مبلغی از میزان خسارت بصورت بیمه مشترک تعیین میگردد. در این موارد اغلب کاربرد این روش ارزیابی و تسویه خسارت واضح و روشن نیست. مثال زیر مفهوم مطلب فوق را روشن می‌نماید.

ارزش کلای بیمه شده	۱۶۰۰
ارزش بیمه شده در مقابل خطر آتش‌سوزی	۱۲۰۰
بیمه مشترک (Coinsurance) ۳۰ درصد	۳۶۰
مبلغ بیمه شده برای خطر زلزله	۸۴۰
Deductible (سهم بیمه‌گذار از خسارت) ۲ درصد	
کل خسارت	۸۰۰

کم بیمه‌گی (درصد نسبت مابه‌التفاوت ارزش واقعی با ارزش بیمه شده به ارزش واقعی) برابر است با:

$$25\% = 600 - (1200 - 1600)$$

توزیع خسارت بشرح زیر می‌باشد:

کل خسارت	۸۰۰
کم بیمه‌گی ۲۵ درصد	(۲۰۰)
	۶۰۰
بیمه مشارکت ۳۰ درصد از ۶۰۰	(۱۸۰)
	۴۲۰
فرانشیز ۲ درصد از ۸۴۰	(۱۶/۸)
خسارت قابل پرداخت	۴۰۳/۲

در سطح بین‌المللی امکان پذیر است و اینگونه حوادث را نمیتوان در سطح یک بازار داخلی پوشش بیمه‌ای داد زیرا جبران خسارت چنین اتفاقاتی در داخل یک کشور غیر ممکن است.

ثانیا - ذخائر حق بیمه که فوقا " اشاره شد باید از مالیات معاف باشد در غیر اینصورت حق بیمه اصلی خطرات مورد پوشش باید بهمان نسبت و به مقدار مالیات در همان سال مالی افزایش یابد زیرا میزان حق بیمه ریسک باید بطور دقیق تعیین شده و دریافت گردد.

ثالثا - ذخائر حق بیمه ریسکهای طبیعی باید در سطح جهانی توزیع شود (از طریق عملیات اتکائی و سرمایه‌گذاریهای مستقیم شرکت بیمه) در اینصورت است که در صورت وقوع فاجعه ارزش خارجی کافی جهت جبران خسارت ناشی از حادثه فوق در دسترس خواهد بود.

۳-۶- تا اینجا در رابطه با خطرات طبیعی و فاجعه‌آمیز ما فقط درباره رشته آتش‌سوزی بحث کرده‌ایم ولی حقیقت اینست که در صورت وقوع اینگونه خطرات در سطح وسیع علاوه بر رشته آتش‌سوزی رشته‌های دیگر بیمه‌ای نیز تحت تأثیر قرار گرفته و خسارات می‌بینند که برای مثال میتوان از رشته‌های اتومبیل، دام، مهندسی، حمل و نقل، مسئولیت عمومی، حوادث (اشخاص و غیر اشخاص) نام برد که تمام این رشته‌ها در یک حادثه ممکن است دچار خسارت شوند که بیمه‌گران تأمین‌کننده پوشش، تعهد پرداخت خسارت آنها داشته باشند. موردی که ذیلا " بدان اشاره میشود از جمله مواردی است که باید توجه کنیم که چطور قانون در مورد نحوه تمرکز و توزیع اینگونه خسارات دخالت می‌نماید.

بعد از حادثه زلزله سال ۱۹۸۳ کلینگای ایالات متحده آمریکا بموجب قانون تعدادی از شرکتهای بیمه مجبور شدند که خسارات زلزله به دارندگان بیمه‌نامه تمام خطر (All Risk) حتی اگر این خطر بطور روشن و واضح از پوششهای بیمه‌نامه مستثنی شده باشد بپردازند. قاضی دادگاه در رأی خود گفته بود این اجبار به پرداخت خسارت حتی برای سایر بیمه‌نامه‌هایی که خطر زلزله در آنها استثناء شده وجود دارد و شرکت بیمه باید خسارات اینگونه بیمه‌نامه‌ها را نیز بپردازد.

اعمال مستقیم بیمه مشترک و کم بیمه‌گی^۸ ممکن است نتیجه عکس داده و مؤثر واقع نگردد در یک مورد بیمه مفرط افزون بیمه‌گی^۹ اعمال فرانشیز بجای مبلغ بیمه شده باید براساس ارزش بیمه شده استوار باشد.

از طرفی ممکن است اعمال این امر باعث تنبیه و جریمه مضاعف بیمه‌گذار شود؛ یکی بدلیل دریافت حق بیمه بالاتر و دیگر بدلیل اعمال فرانشیز با مبلغ بیشتر و بالاتر.

در صورتیکه ریسکهای متعددی توسط یک بیمه‌نامه پوشش داده شود تعیین Deductible براساس حداکثر تعهد قدری مشکل می‌باشد بدین منظور است که نحوه تعیین Deductible باید بطور وضوح و روشن در بیمه‌نامه قید شود که آیا براساس ارزش بیمه شده (Insured Value) خواهد بود یا ارزش کالا (Good Insured) و یا اینکه طرق دیگری برای آن پیش-بینی شده.

در بیمه خطر زلزله بیمه‌نامه‌های اموال برای مجتمع‌های مسکونی مشکلاتی را ایجاد کرده است درحالیکه بعضی از مالکین میتوانند بیمه‌نامه‌های مختلف از شرکتهای بیمه داشته باشند قسمتهای دیگری فاقد پوشش بیمه‌ای هستند معلوم نیست که در صورت تحقق خطر مورد بیمه هزینه تعمیر و بازسازی محوطه‌های عمومی راه‌پله‌ها و زیرزمین و پارکینگ و غیره چطور باید برآورد و پرداخت شود.

پوشش برای سهم نگهداری شرکت

پرتفوی اکثر شرکتهای بیمه دارای تعداد بیشماری بیمه‌نامه است که خطرات طبیعی و فاجعه‌آميز را پوشش داده‌اند بعنوان یک راه‌حل کلی عمدتاً "این شرکتهای برای سهم نگهداری خود اقدام به تهیه پوشش اتکائی مازاد خسارت برای حوادث فاجعه‌آميز می‌نمایند. نحوه تهیه این پوشش و تعیین حدود و ظرفیت آن و میزان هزینه پوشش (حق بیمه) مسائلی هستند که باید مورد بررسی قرار گیرند.

هزینه پوشش (حق بیمه) براساس پیش‌بینی حداکثر خسارت احتمالی است که در شروع این مقاله بدان اشاره گردید. وقتی که چشم‌انداز آینده مبهم و میزان حداکثر تعهد کاملاً مشخص نباشد میزان

ظرفیت پوشش باید بالا باشد. و این وضعیت برای مواقعی هم که شرکت تا حد امکان اقدام به صدور پوشش کرده و نرخ تورم نیز بسیار بالاست صادق می‌باشد. برای تعیین ظرفیت نگهداری شرکت موارد زیر باید بدقت توسط مدیران شرکت مورد توجه قرار گیرد: شرکت تا چه حدود توان نگهداری داشته و مایل است بعنوان سهم نگهداری خالص بحساب خود داشته باشد. در صورت تحقق خطر مورد پوشش مازاد بر سهم نگهداری شرکت چقدر خواهد بود و تعداد بیمه‌نامه‌هایی که در این مجموعه قرار می‌گیرند چقدر است. اینگونه پوشش برای چه رشته‌هایی مورد نیاز است و بجه نسبت باید باشد و سرانجام وضعیت ظرفیت بازارهای اتکائی بین‌المللی در این زمینه چگونه بوده و میزان هزینه پوشش (حق بیمه) برای سطوح پائین و سطوح بالاتر حدوداً چقدر است. اینها سؤالاتی هستند که دلالتها و بیمه‌گران اتکائی قادر به جواب آنها نیستند، این سؤالات در ارتباط با شرکت صادر-کننده و تعهد کننده بیمه‌نامه مطرح است. متخصصین شرکت باید پیشنهادات را طوری تهیه نمایند که خیاط لباس را تهیه میکند. برای تهیه لباس مشتری نوع، کیفیت و طرح پارچه را انتخاب میکند، اما اندازه فرم و شکل لباس تنها زمانی صحیح خواهد بود که اندازه‌گیری آن را خیاط بطور صحیح و دقیق انجام داده باشد.

همین مثال در موضوع مورد بحث ما صادق است

بدین معنا که شرکت باید اطلاعات دقیق از تعداد بیمه‌نامه‌ها، تنوع پوششهای بیمه‌ای، سرمایه‌های مورد پوشش رشته‌های فعالیت توزیع جغرافیائی پرتفوی و غیره تهیه و ارائه نماید. برای تعیین میزان دقیق تعهدات در کشورهایی که زیاد با خطر زلزله مواجهند فرمهای اطلاعاتی متحدالشکلی وجود دارد که توسط مؤسسات بیمه تهیه و برای استفاده بیمه‌گران اتکائی در اختیار آنها قرار میگیرد.

چشم‌انداز آینده بیمه خطرات فاجعه‌آميز

بیمه خطرات طبیعی رشته نسبتاً جدیدی است. در این زمینه هنوز مطالب بسیاری است که باید یاد بگیریم، اشتباهاتی مرتکب خواهیم شد و کسب تجربه-

قبل از حادثه، که شاید اینگونه خبرگان روی منطقه مورد نظر در داخل و یا از خارج کار کرده باشند.

– تماس با مقامات مسئول دولتی در صورتیکه حادثه اتفاق افتاده و از طرف پلیس و ارتش منطقه خسارت دیده بلوکه و ممنوع الورد اعلام شد مسئولین و کارشناسان شرکت اجازه ورود برای ارزیابی، کارشناسی مورد بیمه شده خسارت دیده داشته باشند.

– امکان تأسیس ادارات وابسته (بطور مثال نمایندگی) در مناطقی که بیشترین تجمع خطر را دارد.
– تأسیس پستهای همکاری، بطور مثال در سطوح اتحادیه بیمه برای پرداخت خسارات بطور متحدالشکل و نظارت بر نحوه تسویه خسارات.

– تهیه فرمهای مشخص برای تهیه فهرستی از خسارات، جریان پرداخت خسارات، اجازه تعیین خسارات و پرداخت به اشخاص معین، این فرم یا فرمها باید شامل اطلاعات کافی و کامل جهت ارزیابی و پرداخت خسارت بوده و از تکرار و دوباره کاری جلوگیری شود و از نظر صرفه جویی در زمان مؤثر باشند.

گران تمام خواهد شد. در حال حاضر تعداد بیمه‌گران مستقیم و اتکائی که دارای تجربیاتی در این زمینه باشند بسیار اندک است و در حقیقت به یک بازار واحد تبدیل شده‌اند. اکثر افرادی که در رشته بیمه خطرات فاجعه‌آمیز دارای تجربیاتی بوده‌اند قبلاً "بازنشسته شده و صنعت بیمه را ترک کرده‌اند. مهمترین تجربه‌ای که وجود دارد تجربه شرکت اتکائی سوئیس است که در چند کلمه میتوان آنرا بطور خلاصه بیان کرد: "بازسازی سریع بعد از حادثه مهم است ولی آمادگی برای مقابله حادثه بسیار مهمتر است" واضح است که پیش‌بینی دقیق خسارت حوادث طبیعی و برنامه‌ریزی آن مشکل است ولی میتوان اقداماتی در جهت کاهش اثرات اینگونه حوادث انجام داد. در زیر چند مورد پیشنهاد بطور خلاصه بیان میشود.

– تعیین حداکثر میزان تعهد بر اساس مناطق جغرافیایی از کلیه بیمه‌نامه‌هایی که دارای پوشش خطرات طبیعی هستند برای تعیین میزان نگهداری شرکت از خسارت و ظرفیت پوششهای مازاد خسارت.
– تماس با خبرگان و کارشناسان اینگونه ریسکها

پاورقی

- 1 - Bauno Porro
- 2- Catastrophe Risks of Nature
- 3 - Vizcaya Gulf
- 4 - Tangshan
- 6 - Frequency
- 7 - Proportional Reinsurance
- 8 - Sub - Insurance
- 9 - Excessive Insurance

۵- Asbestoris یا پنبه مصنوعی فرآورده‌ایست که برای عایق بندی ساختمان بکار میرود ثابت شده که سرطان زاست و چندین شرکت بیمه و بیمه اتکائی آمریکا و کشورهای دیگر بواسطه پرداخت خسارتهای سنگین ناشی از مسئولیت استفاده از این کالا ورشکست شده‌اند.